

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή).

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτική πύκνωση (49 λέξεις)

Ο Eric Schmidt, αναφερόμενος στα χαρακτηριστικά της ψηφιακής εποχής, εστιάζει στην ταχύτητα και στην ποσότητα του παραγόμενου ψηφιακού περιεχομένου, κρίνοντάς την εντυπωσιακή συγκριτικά με το παρελθόν. Τονίζει μάλιστα πως το διαδίκτυο συνιστά ένα τεράστιο ανθρώπινο πείραμα, το οποίο όμως παραδόξως δεν έχει κατανοηθεί ακόμα πλήρως από τον δημιουργό του.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συντάκτης, έχοντας περιγράψει τον καταιγισμό πληροφοριών τον οποίο υφιστάμεθα στο πλαίσιο της ψηφιακής εποχής, κυρίως μέσω του διαδικτύου, τονίζει την ανάγκη να υπάρξει μέριμνα για την προστασία των ανθρώπων από την κακόβουλη χρήση πληροφοριών (θεματική περίοδος). Τη θέση του αυτή την τεκμηριώνει αναπτύσσοντάς τη σε παράγραφο με την τεχνική της αναλογίας και των παραδειγμάτων.

Στο πλαίσιο της αναλογίας η εφεύρεση των ψηφιακών μέσων διάχυσης πληροφοριών, κυρίως του διαδικτύου, παραλληλίζεται με την ανακάλυψη της φωτιάς. Η δεύτερη συνιστά μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του ανθρώπου, η οποία κατέστη «εξαιρετικά χρήσιμη» για την καθημερινότητά του, αλλά ταυτόχρονα και «πολύ καταστροφική». Χάρη στη φωτιά ο άνθρωπος ανέπτυξε πολιτισμό, βελτιώνοντας τις συνθήκες ζωής του (π.χ. με τη θέρμανση) και διευκολύνοντας την καθημερινότητά του (π.χ. με την κατασκευή διαφόρων εργαλείων). Η ίδια ωστόσο αυτή ανακάλυψη, αξιοποιούμενη με λανθασμένο τρόπο, έχει οδηγήσει επανειλημμένως σε καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και απώλειες υλικές, αλλά και ανθρώπινες. Το ίδιο «χρήσιμη» αλλά και «καταστροφική» είναι και η διάχυση πληροφοριών. Μέσω της ενημέρωσης που εξασφαλίζει, βοηθά το άτομο να έχει πλήρη εικόνα των πραγμάτων, να μην εξαπατάται, να διαμορφώνει άποψη και να ασκεί κριτική στα κακώς κείμενα ώστε να τα βελτιώνει. Όταν ωστόσο ο έλεγχος της πληροφορίας περνά σε «λάθος» χέρια, η συνεπαγόμενη παραπληροφόρηση μπορεί να εξελιχθεί σε μία

ανεξέλεγκτη λαίλαπα με τεράστιες απώλειες, ατομικές (προσωπική πλάνη, παθητικοποίηση, φανατισμός) αλλά και κοινωνικές (πνευματική αδρανοποίηση και χειραγώγηση μιας ολόκληρης κοινότητας –μεμονωμένης ομάδας, λαού, έθνους– ακόμα και ολόκληρου του κόσμου). Όπως ωστόσο ο άνθρωπος, βλέποντας την επικινδυνότητα της φωτιάς, έλαβε τα μέτρα του και «δημιούργησε τα μέσα για την κατάσβεσή της», έτσι «πρέπει να αντιμετωπίσει και τη διάχυση των πληροφοριών»· αναλογικά: να κατασκευάσει δηλαδή αντίστοιχους «πυροσβεστήρες», ώστε να ελέγχει και να περιορίζει την κακόβουλη μετάδοση της πληροφορίας. Αυτό είναι και το μήνυμα που θέλει να περάσει ο συντάκτης μέσω της συγκεκριμένης αναλογίας.

Προκειμένου μάλιστα να ισχυροποιήσει τη θέση του αυτή, δίνει ο ίδιος ένα παράδειγμα τέτοιου «πυροσβεστήρα», αναφερόμενος στην περίπτωση του Obama και στο ενδιαφέρον που επέδειξε ως Πρόεδρος των ΗΠΑ για την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά, στον τελευταίο χρόνο της προεδρίας εκείνου η Αμερική συμπεριέλαβε στον προϋπολογισμό της την επένδυση ενός τεράστιου χρηματικού ποσού, 19 δισεκατομμυρίων δολαρίων, στο πλαίσιο ενός σχεδιασμού για την ενίσχυση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο με τη μέριμνα του ίδιου του κράτους.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Με τη χρήση του ερωτηματικού στον τίτλο του Κειμένου 1 («*Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε;*») ο συντάκτης θέλει να δημιουργήσει έναν προβληματισμό. Με δεδομένη την έλευση της ψηφιακής εποχής, την ολοένα και αυξανόμενη διάχυση της πληροφορίας με ασύλληπτες μάλιστα ταχύτητες («*κάθε δυο μέρες παράγουμε τόσο ψηφιακό περιεχόμενο όσο η ανθρωπότητα δημιούργησε από καταβολής κόσμου μέχρι το 2003*»), αλλά και τους κινδύνους που κρύβονται πίσω από την κακόβουλη χρήση της, ο ίδιος ως άνθρωπος εντυπωσιάζεται μεν («*5 exabytes πληροφορίας!* Δεν είμαι βέβαιος ότι μπορούμε εύκολα να συλλάβουμε το μέγεθος αυτής της μονάδας») αλλά ταυτόχρονα ανησυχεί, αφού είναι πεπεισμένος ότι «*οι επιπτώσεις*» του φαινομένου «*στη ζωή μας θα είναι δραματικές*». Μόνη λύση σε αυτή την επερχόμενη λαίλαπα είναι κατά τη γνώμη του η καλή προετοιμασία. Την ύπαρξη ωστόσο αυτής στην παρούσα φάση φαίνεται να την αμφισβητεί. Αυτή η αμφισβήτηση εκφράζεται και με το ερωτηματικό του τίτλου: «*Προβληματιζόμαστε;*» Δηλαδή, άραγε προετοιμαζόμαστε ως πολίτες της παγκόσμιας κοινότητας για τη σωστή διαχείριση της επέλασης της ψηφιακής πληροφορίας; Παίρνουμε τα μέτρα μας; Είμαστε υποψιασμένοι; Προφανώς για τον ίδιο η απάντηση είναι αρνητική. Γι' αυτό και μέσω της αναλογίας και του παραδείγματος στη δεύτερη παράγραφο προσπαθεί να τονίσει το πόσο σημαντικό είναι να αναλάβουμε δράση.

Αν στη θέση του ερωτηματικού στον τίτλο υπήρχε θαυμαστικό (*Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε!*), την έκφραση προβληματισμού και αμφισβήτησης θα τη διαδεχόταν η

βεβαιότητα, αλλά και ο ενθουσιασμός του συντάκτη ότι η παγκόσμια κοινότητα είναι σε ετοιμότητα να προσαρμοστεί στα νέα ψηφιακά δεδομένα και να αντιμετωπίσει τους όποιους κινδύνους. Ίσως, σε συνδυασμό με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, η διατύπωση αυτή θα ισοδυναμούσε και με μια πρόσκληση προς την ανθρωπότητα για μια συλλογική ενεργοποίηση και δράση.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν την αλήθεια. Το ποιητικό υποκείμενο, παρουσιάζοντάς την ως υπέρτατη αξία («Αλήθεια»), ως «το φωτεινότερο» των πραγμάτων, μεταφέρει έναν προβληματισμό για αυτή στον δέκτη του, θέτοντάς του άμεσα, σε β' ενικό ρηματικό πρόσωπο, ένα ερώτημα: «Ψάχνεις μ' έρωτα και μανία να τήνε βρεις;»

Το υποθετικό «ναι» ή «όχι» ως απάντηση στην ερώτηση αυτή συνεπάγεται μια διαφορετική εξέλιξη για το άτομο. Όποιος αναζητά την Αλήθεια με πάθος, κάνει μια έρευνα που περνά μέσα από «τη Νύχτα», από «ερέβη», δυσκολίες. Ωστόσο, είναι «καρποφόρα», αφού καταλήγει οπωσδήποτε στο φως: είτε σε ένα ασθενές, σε μια έστω και μικρή επιτυχία που «σιγολάμπει» όπως τα άστρα, είτε στο εκτυφλωτικό φως του Ήλιου, που αδιαμφισβήτητα με το χάραμα «θα σκάσει πομπωδώς». Αντίθετα, όποιος δεν νοιάζεται για την Αλήθεια, βιώνει μια «δήθεν γαλήνη». Φαίνεται φιλήσυχος και αμέριμος, αλλά ουσιαστικά είναι σαν νεκρός. Βυθισμένος «στην αιώνια νύχτα» ενός «κακού θανάτου», είναι μεν απαλλαγμένος από ανησυχίες –δεν ψάχνει να βρει κάτι– αλλά συγχρόνως έχει χάσει την ελπίδα και το ενδιαφέρον του για τη ζωή, για ένα καλύτερο μέλλον.

Η αντίθεση αυτή ανάμεσα στο νοοτροπία αναζήτησης της Αλήθειας και στην αδιαφορία για αυτή αποτελεί τον κεντρικό άξονα πάνω στον οποίο έχει γραφτεί το ποίημα. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να πάρουν θέση απέναντι σε αυτό το δίλημμα. Αναμενόμενο είναι να συνταχθούν υπέρ της Αλήθειας. Παρ' όλα αυτά, και η αντίθετη εκδοχή μπορεί να ευσταθεί, αν φυσικά είναι τεκμηριωμένη.